

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMA
"SASKAŅA" SOCIĀLDEMOKRĀTISKĀS PARTIJAS FRAKCIJA

Nod. maks. kods: 900 000 283 00 • Jēkaba iela 11, Rīga, LV-1811
Tālrunis: 6708 7239 • E-pasts: saeima@saeima.lv

Rīgā

2020. gada 31. martā
Nr. 142. 8/1-_____ - 13/20

Latvijas Republikas Ministru prezidentam
Krišjānim Kariņam

Par atbalsta pasākumiem piespiedu dīkstāvē
esošajiem darba ņēmējiem COVID-19 seku novēršanai

Ņemot vērā Pasaules Veselības organizācijas 11. marta paziņojumu par koronavīrusa slimības Covid-19 izplatības globālās pandēmijas apmēriem, Latvijas valdība 12. martā pieņēma lēmumu valstī izsludināt ārkārtas stāvokli līdz 2020. gada 14. aprīlim. Publiskā informācija liecina, ka Latvijas vadošie infektologi prognozē ārkārtas stāvokļa iespējamo pagarināšanu.

Tā kā ārkārtējā situācija ir īpašs tiesiskais režīms, kura laikā Ministru kabinetam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā un apjomā ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildu pienākumus, Latvijas iedzīvotāji ir spiesti atrasties pagaidu izolācijā un dīkstāvē ar ierobežotiem ienākumiem.

Ministru kabineta pieņemtie noteikumi attiecībā uz dīkstāves pabalstiem ir uzskatāmi par vairāku pakāpju sarežģītu izvērtēšanas sistēmu, kas ir laiktīlīga un vēl vairāk pastiprina darba ņēmēja atkarību no darba devējam izvirzītajiem kritērijiem, jo noteikumos noteikti 15 kritēriji, kādos gadījumos VID nepiešķir dīkstāves pabalstu. Tas vēl vairāk pastiprina piespiedu dīkstāvē esošo darba ņēmēju spriedzi.

Rosinām ņemt vērā citu valstu pieņemtos efektīvos un ātros lēmumus iedzīvotāju labklājības saglabāšanā epidemioloģiskās situācijas laikā, tādejādi mazinot iedzīvotāju bailes par izdzīvošanu un pirmās nepieciešamības preču/pakalpojumu iegādei.

Kā liecina Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie dati, 2019. gadā mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijā bija 1076,00 *euro*, vidējā neto darba samaksa bija 793,00 *euro*, Latvijā nodarbināto skaits vecumā no 15-74 gadiem

sastādīja 898,3 tūkstošus darba ņēmēju, no kuriem 75,3% strādā normālā darba laika režīmā, savukārt 24,7% strādā nepilna darba laika režīmā.

Publiskā informācija liecina, ka piespiedu dīkstāvē atrodas aptuveni 465 tūkstoši darba ņēmēju.

Lūdzam steidzamības kārtā sniegt finansiālu atbalstu piespiedu dīkstāvē esošo darba ņēmēju akūto vajadzību segšanai (pārtika, medikamenti, veselības aprūpe, higiēnas preces, dezinfekcijas līdzekļi, mazgāšanas līdzekļi, komunālie maksājumi, atkritumu izvešana, sakari, transporta izdevumi u.c.), nekavējoties veicot iemaksas visu dīkstāvē esošo darba ņēmēju norēķinu kontos 700,00 *euro* apmērā par kalendāro mēnesi sākot no 2020.gada 14.marta visā dīkstāves periodā, neņemot vērā iepriekšējo ienākumu līmeni un neņemot vērā darba devējam izvirzītos kritērijus, atvieglot dīkstāves pabalstu saņemšanas iespējas darba ņēmējiem, ievērojot vienlīdzības principu.

Protams, nav pieļaujama iespējama krāpnieciska situācija, ka darba ņēmēji tiek pieņemti darbā tieši ārkārtas situācijas izsludināšanas laikā ar mērķi saņemt dīkstāves pabalstus.

Ja pieņem, ka piespiedu dīkstāvē atrodas 465 tūkstoši darba ņēmēju un katrs saņemtu 700,00 *euro* (pie esošajiem noteikumiem, ka - dīkstāves pabalsts netiek aplikts ar iedzīvotāju ienākuma nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām; dīkstāves periods ir terminēts laikposms no 2020. gada 14. marta līdz 14. maijam, bet ne ilgāk kā ir spēkā Ministru kabineta lēmums par ārkārtējo situāciju), tad aprēķins būtu šāds:

Periods	Summa (<i>euro</i>)
2020.g. marts	162 750 000
2020.g. aprīlis	325 500 000
2020.g. maijs	162 750 000
Kopā periodā:	651 000 000

Krīzes skartie pašnodarbinātie un autoratlīdzību saņēmēji ir dažādās nozarēs. Kā liecina Valsts ieņēmumu dienesta informācija, pašnodarbināto personu skaits 2019.gada 4.ceturksnī (kas maksā VSAOI) sastāda 29292 personas.

Lūdzam steidzamības kārtā sniegt finansiālu atbalstu piespiedu dīkstāvē esošo pašnodarbināto personu un autoratlīdzības saņēmēju akūto vajadzību segšanai (pārtika, medikamenti, veselības aprūpe, higiēnas preces, dezinfekcijas līdzekļi, mazgāšanas līdzekļi, komunālie maksājumi, atkritumu izvešana, sakari, transporta izdevumi u.c.), nekavējoties veicot iemaksas visu dīkstāvē esošo pašnodarbināto personu norēķinu kontos 700,00 *euro* apmērā par kalendāro mēnesi sākot no 2020.gada 14.marta visā dīkstāves periodā, neņemot vērā iepriekšējo ieņēmumu līmeni, kā arī atvieglot dīkstāves pabalstu saņemšanas iespējas, ievērojot vienlīdzības principu.

Publiskā informācija liecina, ka kopumā kultūras nozarē dīkstāves atbalsts būtu nepieciešams aptuveni 1500 cilvēkiem.

Ja pieņem, ka piespiedu dīkstāvē atrodas 1500 pašnodarbināto personu un autoratlīdzības saņēmēju kultūras nozarē, un katrs saņemtu 700,00 *euro* (pie esošajiem noteikumiem, ka - dīkstāves pabalsts netiek aplikts ar iedzīvotāju ienākuma nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām; dīkstāves periods ir terminēts laikposms no 2020. gada 14. marta līdz 14. maijam, bet ne ilgāk kā ir spēkā Ministru kabineta lēmums par ārkārtējo situāciju), tad aprēķins būtu šāds:

Periods	Summa (euro)
2020.g. marts	525 000
2020.g. aprīlis	1 050 000
2020.g. maijs	525 000
Kopā periodā:	2 100 000

Ja pieņem, ka piespiedu dīkstāvē atrodas aptuveni 10 tūkstoši pašnodarbināto personu un autoratlīdzības saņēmēju pārējās nozarēs, un katrs saņemtu 700,00 euro (pie esošajiem noteikumiem, ka - dīkstāves pabalsts netiek aplikts ar iedzīvotāju ienākuma nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām; dīkstāves periods ir terminēts laikposms no 2020. gada 14. marta līdz 14. maijam, bet ne ilgāk kā ir spēkā Ministru kabineta lēmums par ārkārtējo situāciju), tad aprēķins būtu šāds:

Periods	Summa (euro)
2020.g. marts	3 500 000
2020.g. aprīlis	7 000 000
2020.g. maijs	3 500 000
Kopā periodā:	14 000 000

Ja persona ir vienlaikus gan darba ņēmējs, gan pašnodarbinātā persona, gan vēl ar citu statusu, dīkstāves pabalstu saņem tikai par vienu statusu.

Tādējādi tiktu īstenota cilvēku tiesiskā vienlīdzība (ievērojot vienlīdzības principu finansiālā atbalsta sniegšanai), kas ir viena no pašām fundamentālākajām pamattiesībām. Tā izriet tieši no vispārējā taisnīguma principa, kas Rietumu civilizācijā ir tiesību idejas galvenais avots (Satversmes 91.pants).

Turklāt tiktu īstenota Satversmē nostiprinātā cilvēku tiesība uz sociālo nodrošinājumu ne tikai vecuma, darbnespējas, bezdarba, bet arī citos gadījumos, kādi ir iestājušies šobrīd; īstenota valsts aizsardzība cilvēku veselībai un ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē (Satversmes 109., 111., 115.pants).

Satraucoši ir tas, ka ārkārtas situācijas laikā pieaugusi vardarbība ģimenē, kas rada papildus riskus un spriedzi. Kā liecina publiskā Rīgas pašvaldības policijas apkopotā informācija, no 12.marta ir pieauguši izsaukumi (citu pašvaldību dati nav publiskoti). Iedzīvotājos pieaug sociālā un psiholoģiskā spriedze, neziņa pat par tuvāko nākotni, nespēja pilnvērtīgi apmierināt savas primārās vajadzības - pārtikas un medikamentu iegādei, kā arī nepieciešamo pakalpojumu un komunālo maksājumu segšanai.

Izdevumi ikdienas pārtikas iegādei un bezalkoholiskajiem dzērieniem Latvijā ir vieni no augstākajiem Eiropas Savienībā, liecina Eurostat dati. Lai arī dīkstāves pabalsts netiek aplikts ar iedzīvotāju ienākuma nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām, daļa no dīkstāves pabalsta summas atgriezīsies valsts pamatbudžetā ar pievienotās vērtības nodokli.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu krituma apmēri, kas ir svarīgākais pašvaldību budžetu ieņēmumu avots, vistiešākajā veidā ietekmēs pašvaldību budžetus un no tā izrietošo pašvaldību pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem. Savukārt šajā ārkārtas situācijā būtisks būs tieši pašvaldību

atbalsts un palīdzība iedzīvotājiem, lai mazinātu cilvēku sociālo un psiholoģisko spriedzi.

Augsti godātais Ministru prezidenta kungs, aicinu pieņemt pārdomātus, ātrus un vienkāršus risinājumus.

Augstākminētie sociālā atbalsta ierosinājumi dīkstāvē esošajiem darba ņēmējiem, pašnodarbinātajām personām un atlīdzību saņēmējiem balstīti uz citu Eiropas valstu pieredzi, kuri ir pierādījuši savu efektivitāti iedzīvotāju labā, un pierāda, ka ātra reakcija bez sarežģītām administratīvām procedūrām mazina iedzīvotāju spriedzi un vairo valstī noteikto ierobežojumu labprātīgu ievērošanu un pretimnākošu attieksmi.

Patiesā cieņā,

Jānis Urbanovičs

13.Saeimas "SASKAŅA" sociāldemokrātiskās partijas
frakcijas priekšsēdētājs